

Hälso- och sjukvårdspolitiska avdelningen 2018-05-08
Göran Hallman
Tfn: +46(0)63-146524
E-post: goran.hallman@regionjh.se

RS/1131/2017

Åtterrappport efter utfört uppdrag RS/1131/2017

Sammanfattning

Förundersökningsrapporten "Mini-HUNT i sørlige Trøndelag och Jämtlands län" redovisar och beskriver olika scenarier för hur Trøndelag Fylkeskommun samt Region Jämtland Härjedalen tillsammans med HUNT Forskningscenter, (HUNT FS) vid NTNU kan genomföra en befolkningsundersökning. Undersökningen inkluderar invånarna i det tidigare Sør-Trøndelag samt Region Jämtland Härjedalen baserat på infrastrukturen och metoderna i den pågående HUNT4-undersökningen. I händelse av en eventuell realisering av "Mini-HUNT" kommer undersökningen även att omfatta kartläggning av hälso- och levnadsvillkor för invandrargrupper samt den sydsamiska befolkningsgruppen. Förutsättningen för genomförande är dock att en extern finansiering kan erhållas enligt de tre framlagda förslagen.

Bakgrund

HUNT Forsknings Senter, NTNU är redan på god väg med datainsamlingen för den fjärde hälsoundersökningen i Nord-Trøndelag (HUNT4). HUNT Forsknings Senter, NTNU representerar en av världens ledande institutioner i genomförandet av stora hälsoundersökningar. Det är därför mycket lämpligt att utreda de möjligheter som finns för att använda erfarenheter och kunskap från HUNT4 inför att också samla in hälso- och levnadsvillkorsdata så att alla kommuner i Trøndelag och Jämtland län kan få tillgång till denna basala planeringsresurs.

År 2017 beviljades medel från de tidigare fylkeskommunerna i Sør-Trøndelag och Nord-Trøndelag samt Region Jämtland Härjedalen (RS/1131/2017) att genomföra en förstudie som skulle undersöka olika scenarier för hur detta skulle kunna realiserats. HUNT FS har nu genomfört förstudien och sammanställt rapporten "Mini-HUNT i södra Trøndelag Jämtland i Sverige".

Rapporten utgör grunden inför den fortsatta processen avseende finansiering och genomförande. "Mini-HUNT" avser ett begränsat genomförande av det vetenskapliga programmet jämfört med den vanliga fullvärdiga HUNT4-undersökningen. Antalet inbjudna deltagande kommer omfatta 250 000 personer i sørlige Trøndelag samt 100 750 personer i Jämtlands län.

Trøndelag Fylkeskommun och Region Jämtland Härjedalen har haft ett professionellt samarbete inom folkhälsoområdet över en 10-årig period. InterReg-

projektet PODD-RA (2012–2014) ingår i det framgångsrika genomförda samarbetet mellan Region Jämtland Härjedalen, Trøndelag Fylkeskommun och HUNT Forskningscenter, NTNU där metodiken att insamla hälsodata med hjälp av telefonintervjuer var ett av delprojekten.

Det faktum att denna rapport omfattar också möjligheterna för att genomföra en "Mini-HUNT" i Jämtlands län i Sverige är ett resultat av nämnda samverkan i PODD-RA projektet.

Dessutom beslutades att Mini-HUNT var ett av de prioriterade utvecklingsområdena i samverkan mellan våra regioner efter det gemensamma mötet mellan den nya administrationen i Trøndelag Fylkeskommun samt administrationen i Region Jämtland Härjedalen den 26/27 januari 2017 på hotell Copperhill i Åre.

En styrgrupp bestående av företrädare från Trøndelag Fylkeskommun, Region Jämtland Härjedalen och HUNT Forskningscenter har lett arbetet med förstudien. Rapporten är skriven och sammanställd av forskare vid HUNT Forskningscenter.

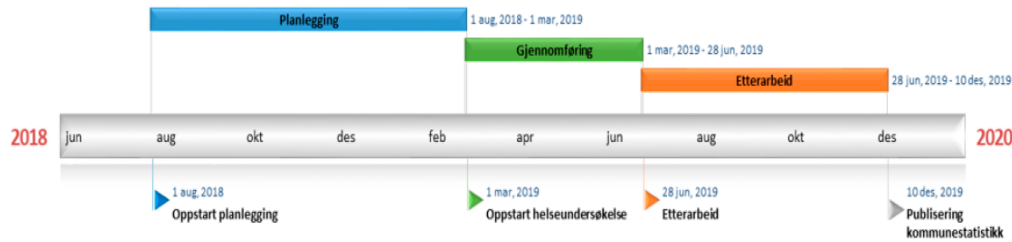
Beskrivning av ärendet

I den bifogade förstudierapporten - "Mini-HUNT i sørlige Trøndelag och Jämtlands län i Sverige" - påvisas hur HUNT- undersökningens kunskapsunderlag skulle kunna utvidgas till att omfatta hela Trøndelag Fylkeskommun och Jämtland län. Rapporten pekar ut olika scenarier för hur detta skulle kunna realiseras, och utgör därigenom en god vetenskaplig grund för vidare beslut om eventuell finansiering och genomförande.

Rapporten beskriver följande prestationsmål för genomförandet av en "Mini-HUNT":

- Utarbeta en hälsoundersökning baserad på HUNT4 metodiken för sørlige Trøndelag och Jämtlands län i Sverige.
 - Mobilisera hela befolkningen i båda regionerna dvs sørlige Trøndelag och Jämtlands län i Sverige att delta i hälsoundersökningen.
 - Samla in, analysera och producera relevant och tillförlitlig kommunal hälsostatistik för alla kommuner i sørlige Trøndelag och Jämtlands län i Sverige.
 - Göra statistiken för kommuner tillgänglig för analyser i slutet av 2019 (med fokus på starten av datainsamlingen genomförs direkt efter HUNT4 avslutats i februari 2019).
 - Hålla kostnadsberäkningarna (inom det prioriterade valda insamlingsscenarioet av data).
- **Effektmålen kommer att vara:**
 - Ett bättre hälsotillstånd i kommunerna med mindre sociala hälsoskillnader
 - En bättre livskvalitet för invånarna
 - Reducera behov av vård och omsorg genom analyser av olika grupper
 - En befolkning som kan skapa sociala värden för framtiden genom engagemanget runt frågor om hälsans fördelning i kommunerna
 - Kunskapsbaserad designad hälsopolitisk samhällsutveckling

Tidslinje for mini-HUNT prosjektet

Kilde: Forstudierapporten «Mini-HUNT i sørlige Trøndelag og Jämtlands län i Sverige»

All planlegging måste vara klar vid utgången av december 2018.

Kostnader och nytta per modul

	Kostnader pr modul		Nytte
	Sør-Trøndelag	Jämtland	
Basismodul	10 552 000	7 607 000	Statistikk om fylke, kommune, bydel
Tilleggsmodul 1	4 546 000	4 520 000	Data på ungdom
Tilleggsmodul 2	1 270 000	1 090 000	Forenklet deltakelse for eldre
Tilleggsmodul 3a	4 168 000	4 170 000	Forskningsdata
Tilleggsmodul 3b	14 980 000	15 040 000	Forskningsdata XL

Basismodul: Datainnsamling 18+ år med elektroniske spørreskjema

Tilleggsmodul 1: Datainnsamling for ungdom (13-18 år)

Tilleggsmodul 2: Papirskjema for eldre (75+ år)

Tilleggsmodul 3a: Utvalg til enkel klinisk undersøkelse (Invitere N=20 000)

Tilleggsmodul 3b: Utvalg til omfattende klinisk undersøkelse (Invitere N=20 000)

Kilde: Forstudierapporten «Mini-HUNT i sørlige Trøndelag og Jämtlands län i Sverige»

För att avgöra vad de olika modulerna omfattar hänvisas till rapporten.

Diskussion

Folkhälsoarbete måste vara kunskaps- och evidensbaserat. Detta innebär att det ska baseras på bästa tillgängliga kunskap om faktorer som främjar hälsoutveckling samt riskfaktorer för sjukdom och ohälsa. En kontinuerlig och viktig uppgift för Trøndelag Fylkeskommun är att vidareutveckla det lagstadgade tillsynsarbeidet i enlighet med den norska folkhälsolagen § 21. För att uppfylla kravet på att övervaka hälsotillståndet hos befolkningen i länet och de faktorer som påverkar krävs goda vetenskapliga rutiner för systematisk och regelbunden insamling samt uppdatering av kunskap som tillgängliggörs kommunerna. Detta innefattar både systematisk insamling, analys och spridning av data och kunskap. Detta ansvar sträcker sig också till att stödja kommunerna i deras tillsynsarbete.

Motsvarande lagstiftning – Folkhälsolag – finns inte i Jämtlands län som underlag för att kunna analysera var bästa möjliga effekt kan erhållas utifrån olika insatser till befolkningen. Kommunerna avkrävs därför inte heller att planera för att förbättra den lokala hälsan. Men ett stort intresse finns hos kommunerna i Jämtlands län liksom i Region Jämtland Härjedalen att få tillgång till vetenskapligt framtagna data för att kunna genomföra analyser av hälso- och levnadsvillkor för en positiv utveckling av hälsan samt reducera kostnaderna för vård och omsorg.

Ett bra översiktsarbete bidrar till ett mer precist folkhälsoarbete. God folkhälsa skapas genom god social utveckling, samtidigt som vi vet att folkhälsan är viktig för god samhällsutveckling. Ett antal förhållanden (bestämningsfaktorer) i samhället påverkar folkhälsan, såsom boende, utbildning, arbete, fysiska och sociala miljöer etc. vilket gör den politiska styrningen tydlig.

Möjligheten till sammanföring av hälsorelaterade befolkningsdata i både Trøndelag Fylkeskommun och Region Jämtland Härjedalen kommer ta fram både nya kunskaper och öppna för nya möjligheter inom folkhälsoarbetet på regional/kommunal nivå. Inte minst kommer behovet av att samla in gemensamma data om hälso- och levnadsvillkor från invånarna i de båda regionerna som kan användas i framtida regional och kommunal planering utgöra basen inför en mer precist utformad framtida policy. Att dokumentera utmaningarna i form av hälsa och social samhällskunskap är den starkaste motivationsfaktorn för handling vilket kommer att stärka det kunskapsbaserade folkhälsoarbetet i kommunerna. Kravet från medborgarna om att få möjlighet till en mer effektiv vård och omsorg kan därmed tillfredsställas.

Att samla in data för att producera lokal statistik är en viktig huvudpunkt för både HUNT4 och "Mini-HUNT". Sedan tidigare genomförs regionala hälsoundersökningar organiserade av Norska Folkhälsoinstitutet samt Folkhälsomyndigheten i Sverige. Dessa undersökningar medger dock inga fördjupade analyser av orsakssamband eller möjligheten att besvara frågan "varför?". Data från en "Mini-HUNT" ger möjligheter att göra prognoser för befolkningens hälsotillstånd inför en framtida planering av vårdbehov. Detta är en viktig grund för bättre planering av framtida hälsovårdstjänster och därmed effektivare vårdprocesser. HUNT-materialet ger också kunskap om hur människor uppfattar eller upplever hälsoarbetet utifrån ett eget perspektiv. Förslag till att utveckla befolkningens hälsa är av stor betydelse för långsiktig planering i relation till andra välfärdssystem, till exempel pensionssystemet. HUNT är idag en viktig grund för både sociala och kliniska forskningsstudier både nationellt och internationellt. "Mini-HUNT" kommer inte att ge ett lika omfattande forskningsmaterial som HUNT4, men resultaten kommer ändå att gälla för de nya

inkluderade geografiska områdena, eftersom statistiken blir jämförbar mot den fullödiga HUNT-databasen. Genom att implementera "Mini-HUNT" kommer kommunerna i sørlige Trøndelag och Jämtlands län att kunna utnyttja andra HUNT-resultat insamlade över 40 år i större utsträckning. Två dimensioner som inte omfattas av HUNT4 är den samiska befolkningens och invandrade gruppers hälso- och levnadsvillkor. En bättre täckning av hälsostatusen för dessa grupper kommer att inkluderas via specifika frågor framtagna i nära samverkan med representanter för dessa grupper. Det är viktigt att notera att all planering för genomförandet av en mini-HUNT måste vara gjort i slutet av december 2018. Detta för att förhindra att HUNT4 kompetensen både i form av personbunden kunskap så väl som apparatur inte tappas bort när de är färdiga i februari 2019. Detta inkluderar även förnyelse av anställningskontrakt för relevanta nyckelpersoner, olika avtal relaterade till IT-lösningar för mottagande och säkerställande av data etc.

En investering i mini-HUNT kommer att förbättra kunskapen om variationen i hälsa och hälsans utveckling, öka engagemanget för folkhälsan, ge underlag för bättre folkhälsopolitiska beslut, bättre hälsodata, mer forskning och en mer hållbar samhällsutveckling.

En ny forskningsrapport¹ har summerat alla ekonomiska utvärderingar som har gjorts ur ett internationellt perspektiv och finner där att det för varje investerad krona i förebyggande fick man tillbaka 14 kronor i form av reducerade kostnader inom vård och omsorg.

Förslag finansiering av Mini-HUNT

Tre olika alternativ kan skönjas som dock kan kombineras och genomföras parallellt.

Alternativ 1.

Tillsammans med Trøndelag FK förbereda en ansökan till InterReg i september 2018 med fokus på vetenskapligt utbyte med Norge och överföring av kunskap samt kompetens.

Alternativ 2.

Tillsammans med länets kommuner fördela kostnaden solidariskt enligt befolkningsprincipen för att genomföra Mini-HUNT och därigenom säkerställa tillgången till relevant kommunal hälsoinformation som medger riktade insatser för att skapa en jämlik hälsa.

¹ Masters m. fl. (2017). Return on investments of public health interventions. JECH; 71:827-34.

Alternativ 3.

Region Jämtland Härjedalen tillsammans med länets kommuner gör en formell framställan till Socialdepartementet om ett nationellt uppdrag att utveckla Mini-HUNT för att kunna nyttjas som uppföljningsinstrument av hur befolkningen hälsa påverkas av de utifrån ekonomiska förutsättningarna genomförda omställningarna av vården. Medger även då simuleringar genom den sammanlagda informationsmängden i HUNT av hur olika grupper i befolkningen framgent kan komma påverkas utifrån bestämningsfaktorer (determinanter) för en förbättring av hälsa och levnadsvillkor.

Slutsats

Förundersökningsrapporten "Mini-HUNT i sørlige Trøndelag och Jämtlands län" utgör en noggrann och professionellt solid plattform för beslut om genomförande. Rapporten ger en systematisk och bra översikt över de olika implementeringsalternativ med tillhörande kostnadsberäkningar som kan anses relevanta.

På grundval av den framtagna rapporten rekommenderas att Folkhälsopolitiska strategien vid Hälso- och sjukvårdspolitiska avdelningen får till uppgift att ytterligare undersöka de finansiella förutsättningarna och återkomma med förslag om eventuell finansiering enligt ovan alternativ. Eftersom det finns en huvudinriktning för "Mini-HUNT" avseende att få fram bättre kommunala uppgifter om hälso- och levnadsvillkor blir det naturligt att det så snabbt som möjligt genomförs en kartläggning i kommunerna av möjlig medfinansiering eller intresse för en gemensam framställan till socialdepartementet. Detta är viktigt för det vidare arbetet med att mobilisera befolkningen i kommunerna för att delta i "Mini-HUNT".

Bilaga:

- Rapport "Mini-HUNT i sørlige Trøndelag och Jämtlands län i Sverige"